

The Abraham Arbesfeld Kollel Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Men

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG

The Source of Avraham's Faith and the Mitzvah of Emuna

Rabbi Netanel Wiederblank
ה' חשוון תשע"ז • November 6, 2016

The source of Avraham's faith and the mitzvah of emunah according to R. Yehuda ha-Levi

1. רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק א הל' ב'

היקום ומדעתם ולא הכירוהו ונמצאו כל עם הארץ הנשים והקטנים אינם יודעים אלא הצורה של עץ ושל אבן וההיכל של אבנים שנתחנכו מקטנותם להשתחוות לה ולעבדה ולהשבע בשמה, והחכמים שהיו בהם כגון כהניהם וכיוצא בהן מדמין שאין שם אלוה אלא הכוכבים והגלגלים שנעשו הצורות האלו בגללם ולדמותן אבל צור העולמים לא היה שום אדם שהיה מכירו ולא יודעו אלא יחידים בעולם כגון חנוך ומתושלח נח שם ועבר, ועל דרך זה היה העולם הולך ומתגלגל עד שנולד עמודו של עולם והוא אברהם אבינו. הלכה ג

כיון שנגמל איתן זה התחיל לשוטט בדעתו והוא קטן והתחיל לחשוב ביום ובלילה והיה תמיה היאך אפשר שיהיה הגלגל הזה נוהג תמיד ולא יהיה לו מנהיג ומי יסבב אותו, כי אי אפשר שיסבב את עצמו, ולא היה לו מלמד ולא מודיע דבר אלא מושקע באור כשדים בין עובדי כוכבים הטפשים ואביו ואמו וכל העם עובדי כוכבים והוא עובד עמהם ולבו משוטט ומבין עד שהשיג דרך האמת והבין קו הצדק מתבוננתו הנכונה, וידע שיש שם אלוה אחד והוא מנהיג הגלגל והוא ברא הכל ואין בכל הנמצא אלוה חוץ ממנו, וידע שכל העולם טועים ודבר שגרם להם לטעות זה שעובדים את הכוכבים ואת הצורות עד שאבד האמת מדעתם, ב ובן ארבעים שנה הכיר אברהם את בוראו, כיון שהכיר וידע התחיל להשיב תשובות על בני אור כשדים ולערוך דין עמהם ולומר שאין זו דרך האמת שאתם הולכים בה ושיבר הצלמים והתחיל להודיע לעם שאין ראוי לעבוד אלא לאלוה העולם ולו ראוי להשתחוות ולהקריב ולנסך כדי שיכירוהו כל הברואים הבאים, וראוי לאבד ולשבר כל הצורות כדי שלא יטעו בהן כל העם כמו אלו שהם מדמים שאין שם אלוה אלא אלו. כיון שגבר עליהם בראיותיו בקש המלך להורגו ונעשה לו נס ויצא לחרן, והתחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם ולהודיעם שיש שם אלוה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד, והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר ומממלכה לממלכה עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא שנאמר ויקרא שם בשם ה' אל עולם, וכיון שהיו העם מתקבצים אליו ושואלין לו על דבריו היה מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו עד שיחזירוהו לדרך האמת עד שנתקבצו אליו אלפים ורבבות והם אנשי בית אברהם ושתל בלבם העיקר הגדול הזה וחבר בו ספרים...

Owing to the passage of time, the honored and fear-inducing Name was forgotten by all of nature.... Things continued in this manner until Avraham the Patriarch, supporter of the world, was born. Once Avraham was weaned, he, as a child, began contemplating and thinking day and night, and wondered how a sphere could follow a fixed path without being directed. So who directed it? Surely, it would be impossible for it to rotate on its own! Avraham did not have a mentor, but was immersed in the stupid idolaters of Ur Kasdim, where everyone, including his mother and father, served idols, as did he. In his heart, however, he continued to contemplate, until he realized the way of truth and understood the ways of righteousness from nature and knew that there is a God who directs the spheres, created the world, and besides Whom there is none other....

2. בראשית רבה (וילנא) פרשת לך לך פרשה לט א

אמר רבי יצחק משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום, וראה בירה אחת דולקת אמר תאמר שהבירה זו בלא מנהיג, הציץ עליו בעל הבירה, אמר לו אני הוא בעל הבירה, כך לפי שהיה אבינו אברהם אומר תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג, הציץ עליו הקב"ה ואמר לו אני הוא בעל העולם...

R. Yitzhak says: To what may this be compared? To a man who was traveling from place to place when he saw an illuminated palace. He wondered, "Is it possible that the palace lacks a director?" The director of the palace looked out and said, "I am the director of the palace." So Avraham our father said, "Is it possible that the world lacks a director?" The Holy One Blessed be He, looked out and said to him, "I am the Sovereign of the Universe."

3. כוזרי ד:טז

מי שהשיגו בחוש בא לידי מסירות נפש מתוך אהבת האלוה ולידי הנכונות למות עליה. ואלו ההקש מראה רק זאת: כי חובה היא לרומם את האלוה כל שעה שאין הדבר מזיק ואין סובלים צער עליו. אין להאשים אפוא את אריסטו על הלגלוג שלגלג על טקסי עבודת האלוה, מאחר שהוא מסופק אם האלוה יודע בזה

A relationship with God invites its votaries to give their life for His sake, and to prefer death to His absence. Speculation, however, makes veneration only a necessity as long as it entails no harm, but bears no pain for its sake. I would, therefore, excuse Aristotle for thinking lightly about the observation of the law, since he doubts whether God has any cognizance of it.

4. עקידת יצחק בראשית שער כא (פרשת וירא)

ואולם ישאר שהוא מהמין השני והוא כדי שיוציא המנוסה שלמותו אל הפועל ויושלם בו שכלו ודעתו משני פנים. האחד מצד הענין המצוה ההיא הכללית והוא שיוציאהו בה לגמרי ממדרגת פילוסוף טבעי למעלת תורני אלהי כי בדרך הפילוסופים אין סכלות גדולה מזו והוא מבואר שלא יעשה האדם כך עד שיקיים בנפשו חיוב השמיעה אל עצה ומצוה עליונה למעלה מהשכל האנושי באהבתו ויראתו כי הממאן והמסרב בה יגיעהו מהעונש רע ומר ממות ומשכל, אשר לא ישוער זה בחק השכל העיוני הפילוסופי כמ"ש ראשונה וכמו שכבר התחיל זה עמו במצות מילה כי על כן אמר התהלך לפני והיה תמים (בראשית י"ז) כמו שאמרנו שם.

5. אור החיים פרק שני

אליכם אישים אקרא מגלות ספרד אני אשר גורשנו בעונותיגו הרבים והעצומים, ורוב המתפארים בחכמה ובמעשים טובים כלם המירו את כבודם ביום מר, והנשים ועמי הארץ מסרו גופם וממונם על קדושת בוראם. ולטוש אתה המעיין את עין שכלך במשנה [אמת ג יו] כל שמעשיו מרובים מחמתו למה הוא דומה וכו'.

6. כוזרי ד:טז

אמר הכוזרי: הגה נתבאר לי ההפרש בין השמות 'אלוהים' וה', והבינתי מה רב המרחק בין 'אלוהי אברהם' ובין אלוהי אריסטו: כי לה' יתעלה משתוקקים בני אדם שהשיגוהו בחוש ועל יסוד עדות ראיה, ואלו ל'אלוהים' נוטים על פי הקש הגיוני.

The Khazar king: Now I understand the difference between *Elohim* and the Tetragrammaton, and I see how far the God of Abraham is different from that of Aristotle. Man yearns for the Tetragrammaton as a matter of love, taste, and conviction, while knowledge of *Elohim* is the result of philosophical speculation.

7. כוזרי ד:א

אמר החבר... אין שם מדויק יותר וחשוב יותר מן השם הנכתב באותיות 'יוד הא ואו הא' יתברך ויתרומם! זה הוא שם פרטי, בו רומזים לאלוה, לא בתואר המקום, כדרך שרומזים לכל מתואר בלתי ידוע, ולא בתארים [נוספים על עצמותו], ולא בהכללה, כבשם הכללי 'אלוהים', כי אם בשם המיוחד לו, שכן הוא נקרא ה' על דרך הייחוד. כאילו שאל שואל: מי הוא 'אלוהים' שיש לעבדו, השמש, או הירח, או השמים, או המזלות, או אחד הכוכבים, או האש, או הרוח, או המלאכים, הרוחניים או זולתם, כי הלא לכל אחד מאלה פעולה משלו ושלטון משלו, וכל אחד מהם סיבה להתהוות דברים ולהאפסם? ועל זה באה התשובה: ה'!, כאלו אמרת: פלוני! וקראת לו בשם פרטי, ראובן ושמעון למשל, בתנאי שעל ידי השמות ראובן ושמעון תיוודע אמיתת עצמותם.

The *Chaveir*... A more exact and loftier name is to be found in the form known as the Tetragrammaton. This is a proper noun, which can only be indicated by attributes, but has no location, and was formerly unknown [I.e. before Avraham]. If He was commonly styled "*Elokim*," the Tetragrammaton was used as special name. This is as if one asked: Which God is to be worshipped--the sun, the moon, the heaven, the signs of the zodiac, any star, fire, a spirit, or celestial angels, etc.; each of these, taken singly, has an activity and force, and causes growth and decay? The answer to this question is: "The Lord," just as if one would say: A. B., or a proper name, as Ruben or Simeon, supposing that these names indicate their personalities.

8. R. Soloveitchik "The Lonely Man of Faith"

Studies [the universe] with the naiveté, awe and admiration of the child who seeks the unusual and wonderful in every ordinary thing and event... He looks for the image of God not in the mathematical formula or the natural relational law but in every beam of light, in every bud and blossom, in the morning breeze and the stillness of a starlit evening" (p.23).

....אמר הכוזרי: ואיך אקרא בשם מיוחד את שאין לרמוז עליו וכל ראייתי עליו מפעולותיו היא.

....The Khazar king: How can I individualize a being if I am not able to point to it and can only prove its existence by its actions?

אמר החבר: יש ויש עליו רמז: בעדות הנבואה ובראית הלב! כי הבאת הראיות מתעה, וממנה נולדו המינות והשיטות הנפסדות....

אולם דרכי הבאת הראיות שונות זו מזו מהן שבאו בדיוק רב ומהן שקיצרו בזה, והמדויקת ביותר היא דרך הפילוסופים, ואותם הביאה דרך זו לידי אמונה באלוה אשר אינו לא מרע ולא מיטיב לנו ולא יודע דבר על תפילותינו ועל קרבנותינו, על עבודתנו או על מרינו, וכן לידי אמונה שהעולם קדמון כקדמות האלוה, ולכן אין אצל הפילוסופים שם פרטי לאלוה, שם בו ירמזו לו לבדו. רק איש ששמע את דבר האלוה ומצוותו ואזהרתו והודעתו כי הוא גומל טוב לעובדיו ועונש על המרי יקראהו בשם פרטי, ככינוי מיוחד למי שדיבר אליו וברר לו כי הוא שברא את העולם אחר ההעדר. הראשון בין האנשים מסוג זה היה אדם, שלא היה מכיר את האלוה לולא דיבר האלוה עימו ויעד לו גמול ועונש ובחר לו את חוה, שיצרה מאחת מצלעותיו, כך נתברר לו לאדם כי האלוה הוא בורא העולם, ואליו פנה אדם בדיבור ואותו תאר בתארים ולו קרא בשם ה'.

The Chaveir: It can be designated by prophetic or visionary means. Demonstration can lead astray. Demonstration was the mother of heresy and destructive ideas....

There are differences in the ways of demonstration, of which some are more extended than others. Those who go to the utmost length are the philosophers, and the ways of their arguments led them to teach of a Supreme Being which neither benefits nor injures, and knows nothing of our prayers, offerings, obedience, or disobedience, and that the world is as eternal as He himself. None of them applies a distinct proper name to God, except he who hears His address, command, or prohibition, approval for obedience, and reproof for disobedience. He bestows on Him some name as a designation for Him who spoke to him, and he is convinced that He is the Creator of the world from nothing. The first man would never have known Him if He had not addressed, rewarded and punished him, and had not created Chava from one of his ribs. This gave him the conviction that this was the Creator of the world, whom he designated by words and attributes, and called out in the name of Hashem (the Tetragrammaton).

לולא כל זה היה אדם מתארו רק בשם 'אלוהים', כי לא היה מתברר לו אם אלוה אחד או רבים, אם יש לו ידיעה בפרטים אם לא. אחרי אדם באו קין והבל, אשר ידעו את האלוה בראשונה מתוך מה שמסר להם אביהם ואחרי כן גם מתוך התגלות בה נגלה גם להם. אחריהם בא נת, ואחריו אברהם ויצחק ויעקב ועוד, עד משה והנביאים שאחריו, וכל אלה קראוהו ה', כי כולם זכו להתגלות. אשר לבני העם שהאמינו בקבלה שקבלו מאלוה, הם קראוהו ה' על היות מצותו והנהגתו נתונות לבני אדם ועל היות אנשי הסגולה שבתוכם דבקים בו כל כך עד שראוהו באמצעות דבר שקראו לו 'כבוד, ושכינה, ומלכות, ואש וענן, וצלם ותמונה, ומראה הקשת' וכדומה, כל אלה היו להם לראיה כי ממנו ית' בא הדבור ליחידים ההם, ולזה קראו 'כבוד ה'', ופעמים ה'. ויש שהיו קוראים את הארון בשם ה', כבמאמר 'קומה ה'', שאמרו בנסוע הארון, ובמאמר 'שובה ה'', שאמרו בנוחו, ובמאמר 'עלה אלוהים בתרועה ה' בקול שופר', שגם בו הכונה ל'ארון ה''. ויש שהיו קוראים ליחס שבין 'בני ישראל' ובין האלוה ולקשר אשר ביניהם: ה', שעל דרך זו נאמר: 'הלוא משנאיך ה' אשנא', ו'אויבי ה'', והכוונה לאויבי 'עם ה'' או 'ברית ה'', או 'תורת ה'', כי אין כל יחס שיכות בינו לבין אומה אחרת, כי אין אורו שופע כי אם על אנשי עם הסגולה, רק הם מקובלים עליו, כשם שהוא מקובל עליהם, ועל זה נקרא הוא 'אלוהי ישראל' והם נקראים 'עם ה'' ו'עם אלוהי אברהם'.

Without this, Adam would have been satisfied with the name *Elohim*, neither perceiving what He was, nor whether He was a unity or many, whether He was cognizant of individuals or not. Kayin and Hevel were made acquainted with the nature of His being by the communications of their father as well as by prophetic intuition. Then Noach, Avraham, Yitzchak and Yaakov, Moshe and the prophets called Him intuitively Hashem (the Tetragrammaton), as also did the people, having been taught by tradition that His influence and guidance were with men. His influence also being with the pious, they comprehended Him by means of

intermediaries called: glory, *Shechina*, dominion, fire, cloud, likeness, form, "the appearance of the bow," (*Yechezkel* 1:28), etc. For they proved to them that He had spoken to them, and they styled it: Glory of God. Occasionally they addressed the holy ark by the name of God, as it is written: "Rise up, O Lord," (*Bamidbar* 10:35, 36), when they made a start, and "Return, O Lord" when they halted, or "God is gone up with a shout, the Lord with the sound of the trumpet" (*Tehillim* 47:6). With all this, only the ark of the Lord is meant. Sometimes the name "Lord" was applied to the connecting link between God and Israel, as it is written: "Do not I hate them, O Lord, that hate you?" (*Tehillim* 139:21). By "haters of the Lord" are meant those who hate the name, or covenant, or the law of God. For there exists no connection between God and any other nation, as He pours out His light only on the select people. They are accepted by Him, and He by them. He is called "the God of Israel," while they are "the people of the Lord," and "the people of the God of Abraham."

10. כוזרי ד:כז

ייתכן כי העיון הזה שמצאנו ב'ספר יצירה' היה עיונו של אברהם אבינו שעה שכבר נתבררו לו אחדות האלוה ורבונותו אך טרם זכה להתגלות, אולם לאחר שזכה להתגלות עזב את כל ההקשים ולא ביקש מעם האלוה כי אם להיות לו לרצון, אחרי אשר למדו האלוה מה הוא הרצון, במה יושג ובאיזה מקום. וכבר דרשו החכמים על מאמר הכתוב 'ויוצא אותו החוצה': 'צא מאצטגנינות שלך!', כלומר עזוב חכמת הכוכבים

Perhaps this was Abraham's point of view when divine power and unity dawned upon him prior to the revelation accorded to him. As soon as this took place, he gave up all his speculations and only strove to gain favor of God, having ascertained what this was and how and where it could be obtained. The Sages explain the words: 'And he brought him forth abroad' (*Bereishit* 15) thus: Give up your horoscopy! This means: Forsake astrology as well as any other doubtful study of nature.

11. "The Lonely Man of Faith" (p.52):

"Does the loving bride in the embrace of her beloved ask for proof that he is alive and real? Must the prayerful soul clinging in passionate love and ecstasy to her Beloved demonstrate that He exists? So asked **Soren Kierkegaard** sarcastically when told that Anselm of Canterbury, the father of the very abstract and complex ontological proof, spent many days in prayer and supplication that he be presented with rational evidence of the existence of God."

12. *The Halakhic Mind* (New York, 1986).

The problem of evidence in religion will never be solved. The believer does not miss philosophic legitimization; the skeptic will never be satisfied with any cognitive demonstration . . . in some cases *homo religious* is so overwhelmed by the import of his experience that he very distinctly perceives the reality of his object. He is fully conscious of the existence of the transcendental order. (p. 118, n. 58)

13. כוזרי א:סג

אין לבוא בטענות, הואיל והם אנשים שלא קבלו חכמה או דת בירושה, שהרי הם יונים, ויון הוא מבני יפת יושבי הצפון

There is an excuse for the philosophers. Being Greek, science and religion did not come to them as inheritances. They belong to the descendants of Yefet, who inhabited the north.

14. כוזרי ד:יג

אכן הפילוסופים אם אמנם רחקו כל הרחק הזה מהשגת הא-לוה לפי הנבואה אין להאשימם על כך כי אל חכמת הא-לוהות לא היה להם מבוא כי אם דרך ההיקש ההגיוני וההיקש לא הביאם כי אם למה שאמרנו ואכן אותם מהם האוהבים להודות על האמת יאמרו לבעלי התורה דברים שאמר סוקרטס (לבני עירו) חברי האזרחים חכמת א-לוהות זו אשר לכם אין אני מכחישה אולם אומר אני כי איני מכירה כי אני יודע רק בחכמה האנושית.

We cannot blame philosophers for missing the mark, since they only arrived at this knowledge by way of speculation, and the result could not have been different. The most sincere among them speak to the followers of a revealed religion in the words of Socrates: "My friends, I will not contest your theology. I say, however, that I cannot grasp it; I only understand human wisdom."

15. כוזרי היד

אך בכל הדעות הללו נפלו ספקות ואין הסכמה בין פילוסוף לחברו. על כל פנים אין להאשים על כך, אדרבה, יש לשבחם על ההישגים שהשיגו בכוח ההפשטה שבהיקשיהם ועל שכיוונו אל הטוב וייסדו את החוקות השכליות ומאסו בתענוגי העולם הזה.

They are full of doubts, and there is no consensus of opinion between one philosopher and another. Yet they cannot be blamed, nay, deserve thanks for all they have produced in abstract speculations. For their intentions were good; they observed the laws of reason, and led virtuous lives.

16. ארחות חיים, כתר ראש, סא

פילוסופיית, אמר רבנו שמשמקום שמסתיים הפילוסופיית משם ולמעלה מתחיל חכמת הקבלה, וממקום שמסתיים קבלת הרמ"ק – משם ולמעלה מתחיל קבלת האר"י ז"ל.

17. כוזרי במח

אלה וכל הדומים להם הם החוקים השכליים, אך הללו אינם כי אם הצעות והקדמות לתורה הא-לוהית, הקודמות לה בטבע ובזמן, אשר בלעדיהן לא ייתכן כל הנהגה בכלל חברת בני אדם, עד כי גם חברת שודדים לא ייתכן שלא תקבל שלטון הצדק בדברים שבינם לבין עצמם בלא זה לא תתמיד חברותם.

These are the rational laws, being the basis and preamble of the Divine law, preceding it in character and time, and being indispensable in the administration of every human society. Even a gang of robbers must have a kind of justice among them if their confederacy is to last.

18. מכתב מאליהו ח"ג עמ' 177

התעלות באמונה פנימית באה ע"י התעמקות בתורה עצמה (לימוד בעיון) ולא ע"י חקירות השכל מופשטות. טעות היא לחשוב שיכולים להשיג את האמונה המוחלטת ע"י חקירות שכליות ופילוסופיה, הרי השכל משוחד ע"י כל מיני נגיעות. הרצון מטה את השכל לאן שהוא חפץ. כשהאדם פונה אל שכלו, בטרם התעמק בתורה, וביסס את אמונתו על קבלת אבות ואמונת חכמים, ורוצה ששכלו יהיה השופט הבלעדי על עניני אמונה—סימן הוא שאינו רוצה להאמין, לכן פונה אל שופט משוחד שיוורה לו כרצונו. השכל גם מוגבל, כי המחשבה מיוסדת על ציורים גשמיים שהם מוגבלים. אבל האמונה הבאה מפנימיות האדם—אין שולטות עליה הגבלות אלו. ר' נחמן כתב שבמקום אשר שם גבולו של השכל—שם מתחילה האמונה. אמנם חוייבנו לברר את אמונתנו ע"י השכל—כדברי החובות הלבבות, אכן הגישה לא תהא "מה שאני מבין בשכלי אקבל..." אין הכונה ששיסמוך על שכלו בלבד, כי בזה לא יוכל להגיע אף פעם אל בירור האמת, כי הוא משוחד מרצונותיו, וגם מוגבל. גדר בירור האמונה ע"י השכל הוא: אחרי שנתיישרה כבר האמונה בלבו ע"י קבלת אבות, וע"י למוד התורה והכרת גדולתה וגדולת חכמינו, יעסוק אדם לקרב אל שכלו את יסודות האמונה, לבררם לעצמו בבירור שכלי.

19. Gary Gutting in "Debating God: Notes on an Unanswered Question"¹

G.G.: O.K., but at least aren't believers who appeal to religious experience and metaphysical arguments admitting what popular atheism so insistently claims: There's simply no evidence for God's existence, and that alone warrants atheism?

g.g.: There's no *scientific* evidence, but there are other sorts of evidence.

¹ http://opinionator.blogs.nytimes.com/2014/10/13/notes-on-an-unanswerable-question/?_php=true&_type=blogs&_r=0

G.G.: I suspect that most atheists think scientific evidence — evidence that ultimately appeals only to empirically observable facts — is the only sort of evidence there is.

g.g.: That may be their assumption, but how do they show that it's correct? It certainly isn't supported by scientific evidence, since that tells us about only what *is* empirically observable. The question is whether there is anything else.

20. Dr. Alvin Plantinga²:

Some atheists seem to think that a sufficient reason for atheism is the fact (as they say) that we no longer need God to explain natural phenomena — lightning and thunder for example. We now have science.

As a justification of atheism, this is pretty lame. We no longer need the moon to explain or account for lunacy; it hardly follows that belief in the nonexistence of the moon (a-moonism) is justified. A-moonism on this ground would be sensible only if the sole ground for belief in the existence of the moon was its explanatory power with respect to lunacy. (And even so, the justified attitude would be agnosticism with respect to the moon, not a-moonism.) The same thing goes with belief in God: Atheism on this sort of basis would be justified only if the explanatory power of theism were the only reason for belief in God. And even then, agnosticism would be the justified attitude, not atheism....

I don't think arguments are needed for rational belief in God. In this regard belief in God is like belief in other minds, or belief in the past. Belief in God is grounded in experience, or in the *sensus divinitatis*, John Calvin's term for an inborn inclination to form beliefs about God in a wide variety of circumstances.³

21. רמב"ן ויקרא פרק טז ה

כי היינו צריכים לחסום פי המתחכמים בטבע הנמשכים אחרי היוני אשר הכחיש כל דבר זולתי המורגש לו, והגיס דעתו לחשוב הוא ותלמידיו הרשעים, כי כל ענין שלא השיג אליו הוא בסברתו איננו אמת:

We need to close the mouths of they who make themselves wise in nature, who follow the Greek (Aristotle) who denied whatever he could not apprehend in his senses, who prided himself, he and his wicked disciples, into suspecting that anything not grasped by his reasoning is not true.

22. R. Aharon Lichtenstein “The Source of Faith Is Faith Itself”:

The greatest source of faith, however, has been the G-d Himself...

Encounter, of course, has been varied. In part, it has been channeled --primarily through the learning of Torah (this is no doubt an aspect of "the light within it," of which our Sages spoke) but also through prayer and the performance of mitzvahs; or, if you will, by the halachic regimen in its totality. In part, it has been random--moments of illumination while getting on a crowded bus or watching children play in a park at twilight. Obviously, it has also been greatly varied in intensity. In its totality, however, whatever the form and content, it has been the ultimate basis of spiritual life.⁴

² Plantinga is an emeritus professor of philosophy at the University of Notre Dame and former president of the American Philosophical Association.

³ http://opinionator.blogs.nytimes.com/2014/02/09/is-atheism-irrational/?_r=0

⁴ *The Jewish Action Reader*-Volume 1, Union of Orthodox Jewish Congregations of America, New York 1996.

This will obviously provide little guidance for those to whom attaining encounter is precisely the problem. To those "struggling to develop faith" one can, however, proffer first the reassuring assertion of the religious significance of the quest per se, as in the footsteps of Abraham, they have already-become seekers of G-d; second, the prospective hope of successful resolution, as "The Lord is good unto them that yearn for Him, to the soul that seeketh Him" (*Eicha* 3:25); and third, the counsel to focus persistently, in terms of Coleridge's familiar distinction, upon faith rather than belief, upon experiential trust, dependence and submission more than upon catechetical dogmatics. Intellectual assent is normative and essential; but, at the personal level, it is generally not the key. In the final analysis, the primary human source of faith is faith itself.

At the level of rational demonstration, this is, of course, patently circular. I hold no brief for Anselm's ontological proof and I recognized the theoretical possibility of self-delusion long before I had ever heard of Feuerbach. Existentially, however, nothing has been more authentic than the encounter with Our Father, Our King, the source and ground of all being. Nothing more sustaining, nothing more strengthening, nothing more vivifying.